

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

INFORMACJA O ZAWODZIE

Przędzarz

(731805)

**Rękodzielnicy wyrobów z tkanin, skóry
i pokrewnych materiałów**

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Przędzarz
(731805)

**Rękodzielnicy wyrobów z tkanin, skóry
i pokrewnych materiałów**

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Przędzarz (731805)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [756]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce (źródło): <https://pixabay.com/pl/photos/maszyna-przemys%C5%82-fabryka-sprz%C4%99t-3751278> [dostęp: 31.10.2018].

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU	3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności).....	3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu.....	3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD	3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący.....	3
2. OPIS ZAWODU.....	4
2.1. Synteza zawodu.....	4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania	4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy).....	5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne.....	6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie.....	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji	8
2.7. Zawody pokrewne	9
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE	9
3.1. Zadania zawodowe	9
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wytwarzanie przędzy z różnych surowców włókienniczych	9
3.3. Kompetencje społeczne.....	10
3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.....	11
3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji.....	11
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO.....	12
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie	12
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu	12
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów	14
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.....	14
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)	15
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE	15
7. SŁOWNIK POJĘĆ	16
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)	16
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)	19

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Przędzacz 731805

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Nie występują nazwy zwyczajowe zawodu.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 7318 Handicraft workers in textile, leather and related materials.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Portalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w październiku 2018 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Elżbieta Budzewska-Nosowska – Instytut Wzornictwa Przemysłowego, Zakład Wzornictwa Ubioru do Pracy, Milanówek.
- Ewa Jachura – Zespół Szkół Przemysłu Mody i Reklamy im. W.S. Reymonta, Częstochowa.
- Dominika Korzeniowska – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Zdzisław Czajka – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Maciej Gruza – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Urszula Jeruszka – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Barbara Sajkiewicz – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Ireneusz Woźniak – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Maria Kaczmarek – Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM”, Katowice.
- Iwona Radzioch – Centrum Kształcenia Ustawicznego i Zawodowego, Częstochowa.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Barbara Bogacka-Galon – Branżowa Szkoła I Stopnia nr 33 w Krakowie, Kraków.
- Marek Cichawa – Stowarzyszenie Włókienników Polskich, Warszawa.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:

W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU**2.1. Synteza zawodu**

Przędzacz zajmuje się wytwarzaniem przędzy¹² na skalę przemysłową lub w ramach rzemiosła tradycyjnego. Przędzacz może obsługiwać maszyny do wytwarzania liniowych wyrobów włókienniczych w zakładach produkcyjnych lub korzystać z tradycyjnych metod i narzędzi (np. kołowrotek⁷). Pracując w przemyśle może zajmować się obróbką surowca włókienniczego na różnych etapach jego wytwarzania (np. czyszczenie, przygotowanie surowca itp.).

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania**Opis pracy**

Przędzacz w swojej pracy używa zarówno tradycyjnych, jak i nowoczesnych technik. To samo tyczy się narzędzi – przędza może być wytwarzana na kołowrotku ręcznym lub zautomatyzowanych maszynach do wytwarzania liniowych wyrobów włókienniczych. Pracownik zatrudniony w tym zawodzie powinien posiadać umiejętności obsługi maszyn z wszystkich etapów procesu technologicznego powstawania przędzy / nitki, takich jak: procesy przygotowawcze włókien do produkcji, proces przygotowania surowców i maszyn do wytwarzania półproduktów przędzalniczych, proces zgrzeblenia¹⁸ włókien odcinkowych, rozciągania taśm z włókien odcinkowych, czesania taśm², proces wytwarzania niedoprzędzu¹⁰, wytwarzanie przędzy na przędzarkach¹³ klasycznych i rotorowych, procesy modyfikacji nitek w wyniku skręcania, wytwarzania nitek fantazyjnych oraz nitek teksturowanych.

Osoba zatrudniona w zawodzie **przędzacz** może wykonywać kilka rodzajów zadań samodzielnie lub zadania mogą być rozdzielone pomiędzy kilka wyspecjalizowanych w poszczególnych pracach stanowisk, opisanych poniżej:

- zgrzeblarz obsługuje zgrzeblarkę¹⁷, na której tworzona jest taśma zgrzeblarkowa (przędna)¹⁵,
- rozciągacz obsługuje rozciągarkę¹⁴, której zadaniem jest pocienienie taśmy zgrzeblarkowej,
- czesacz obsługuje czesarkę³, której zadaniem jest usunięcie z taśmy połamanych podczas zgrzeblenia włókien,
- przędzacz obsługuje przędzarkę, na której tworzona jest przędza w wyniku mocnego rozciągania z jednoczesnym skręcaniem niedoprzędzu.

Sposoby wykonywania pracy

Pracownik w zawodzie **przędzacz** wykonuje pracę polegającą m.in. na:

- klasyfikowaniu surowca, który zostanie wykorzystany do wytworzenia przędzy,
- przygotowaniu surowca do wyrobu przędzy,
- ustalaniu skrętu oraz grubości przędzy w zależności od jej przeznaczenia,
- obsługiwaniu maszyn do wytwarzania liniowych wyrobów włókienniczych oraz innych maszyn i narzędzi używanych w procesie obróbki surowca włókienniczego,

- dbaniu o porządek na swoim stanowisku pracy,
- kontrolowaniu i dbaniu o sprawność techniczną maszyn i narzędzi,
- kontrolowaniu jakości produktu (przędzy) oraz półproduktu (np. taśmy przędnej).

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2. Kompetencja zawodowa.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Przędzacz wykonuje swoje zadania zawodowe przede wszystkim w pomieszczeniu produkcyjnym, posiadającym naturalne i sztuczne oświetlenie oraz wyposażonym w odpowiedni sprzęt (np. chesarki, przędzarki). Pomieszczenie to może znajdować się w jego prywatnej pracowni albo w hali produkcyjnej zakładów włókienniczych. Pracę przędzacza charakteryzuje wykonywanie tych samych powtarzalnych czynności, przeważnie w pozycji siedzącej lub stojącej.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Przędzacz w działalności zawodowej wykorzystuje m.in.:

- różnego typu maszyny włókiennicze (m.in. zgrzeblarki, greplarki⁴, rozciągarki, chesarki, przędzarki, niedopzędzarki¹¹),
- kołowrotek,
- kądział⁶,
- wrzeciono¹⁶.

Rodzaj maszyn i narzędzi wykorzystywanych w zawodzie przędzacz zależy od tego, czy jest to pracownik dużego zakładu produkcyjnego, czy np. twórca ludowy, który częściej sięga po tradycyjne narzędzia.

Organizacja pracy

Przędzacz pracuje zazwyczaj 8 godzin dziennie 5 dni w tygodniu, w systemie dwu-, a nawet trzymianowym, co oznacza, że może zdarzyć się, że wykonuje swoją pracę również nocą. Często istnieje podział na konkretne zadania, wynikające z etapów produkcji, przypisane pracownikom. Przędzacz zawsze są nadzorowani przez brygadzystę lub mistrza zmiany. Praca przędzacza pracującego w mniejszych firmach lub prowadzącego własną pracownię jest bardziej samodzielna i mniej rutynowa, a czas pracy może być nienormowany i zależny od ilości zleceń.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Przędzacz może być narażony na:

- hałas generowany przez maszyny do wytwarzania liniowych wyrobów włókienniczych,
- obecność pyłów, które powstają przy obróbce surowców włókienniczych,
- obciążenia kręgosłupa związane z pracą w wymuszonych pozycjach, siedzącej lub stojącej,
- zranienia lub uszkodzenia ciała przez maszyny lub narzędzia wykorzystywane w pracy,
- silne reakcje alergiczne wywołane przez substancje i środki używane do konserwacji, czyszczenia lub farbowania surowców włókienniczych.

Do występujących w zawodzie chorób można zaliczyć m.in.:

- choroby układu kostno-szkieletowego,
- nadciśnienie tętnicze,

- choroby układu oddechowego,
- ostre reakcje alergiczne,
- choroby skóry,
- choroby wzroku,
- uszkodzenia narządu słuchu.

W związku z ryzykiem wystąpienia wymienionych zagrożeń szczególnie ważne jest przestrzeganie oraz stosowanie zasad i przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej, ochrony środowiska oraz właściwej organizacji pracy.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **przędzarz** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych

- ogólna wydolność fizyczna,
- sprawność układu krążenia,
- sprawność układu oddechowego,
- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność układu mięśniowego,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność zmysłu dotyku,
- sprawność narządów równowagi;

w kategorii sprawności sensomotorycznych

- ostrość wzroku,
- rozróżnianie barw,
- widzenie stereoskopowe (widzenie głębi umożliwiające ocenę odległości),
- zmysł równowagi,
- czucie dotykowe,
- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- zręczność rąk,
- zręczność palców;

w kategorii sprawności i zdolności

- zdolność koncentracji uwagi,
- podzielność uwagi,
- wyobraźnia przestrzenna,
- współdziałanie i współpraca w zespole (grupie);

w kategorii cech osobowościowych

- gotowość do pracy w szybkim tempie,
- gotowość do pracy w warunkach monotonnych,
- samodzielność,
- samokontrola,
- systematyczność,
- rzetelność,
- dokładność,
- dbałość o jakość pracy,
- dążenie do osiągania celów,
- zamiłowanie do ładu i porządku,
- zainteresowania techniczne.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.3. Kompetencje społeczne; 3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Przędzacz powinien mieć ogólnie dobrą sprawność fizyczną, sprawny układ mięśniowy, układ krążenia oraz układ kostno-stawowy, ponieważ praca w tym zawodzie zaliczana jest do ciężkich prac fizycznych. Do wykonywania pracy w zawodzie przędzacza, polegającej na prawidłowej i bezpiecznej obsłudze maszyn i urządzeń, niezbędna jest sprawność i koordynacja wzrokowo-ruchowa, sprawność kończyn górnych i dolnych oraz koncentracja uwagi. Osoby cierpiące na zaburzenia układu oddechowego mogą odczuwać dolegliwości spowodowane nadmiernym zapyleniem, występującym w czasie obróbki surowca.

Bezwzględny przeciwwskazaniem do wykonywania tego zawodu są ciężkie choroby układu oddechowego, układu krążenia oraz alergie na czynniki i substancje, z którymi przędzacz ma kontakt w pracy.

WAŻNE:

O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Do podjęcia pracy w zawodzie **przędzacz** preferowane jest (dla młodzieży) wykształcenie na poziomie branżowej szkoły I stopnia (dawniej zasadnicza szkoła zawodowa) w zawodach pokrewnych: rękodzielnik wyrobów włókienniczych oraz operator maszyn w przemyśle włókienniczym, lub ukończenie kwalifikacyjnego kursu zawodowego w zakresie kwalifikacji:

- AU.18 Wytwarzanie, konserwacja i renowacja rękodzielniczych wyrobów włókienniczych, przewidzianej dla zawodu rękodzielnik wyrobów włókienniczych,
- AU.07 Wytwarzanie i wykańczanie wyrobów włókienniczych, przewidzianej dla zawodu operator maszyn w przemyśle włókienniczym.

Alternatywną ścieżką kształcenia dla przędzacza jest rzemieślnicze przygotowanie zawodowe w zawodzie pokrewnym tkacz.

Pracę w zawodzie przędzacz może wykonywać również osoba, która:

- została przyuczona do zawodu,
- nabyła doświadczenie w trakcie wykonywania pracy.

W zawodzie mogą pracować także osoby z wykształceniem średnim technicznym lub wyższym po kierunkach związanych z przemysłem włókienniczym.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Do wykonywania zawodu **przędzacz** nie są wymagane tytuły zawodowe, kwalifikacje czy uprawnienia zawodowe. Jednak pracodawcy najchętniej zatrudniają osoby legitymujące się:

- świadectwem czeladniczym¹ lub dyplomem mistrzowskim⁹ w zawodzie pokrewnym tkacz, uzyskanymi w ramach rzemieślniczego przygotowania zawodowego po spełnieniu wymagań formalnych i zdaniu egzaminu organizowanego przez Izby Rzemieślnicze⁵,
- dyplomem potwierdzającym kwalifikację: AU.18 Wytwarzanie, konserwacja i renowacja rękodzielniczych wyrobów włókienniczych, wyodrębnioną w zawodzie pokrewnym rękodzielnik wyrobów włókienniczych lub AU.07 Wytwarzanie i wykańczanie wyrobów włókienniczych,

wyodrębnioną w zawodzie pokrewnym operator maszyn w przemyśle włókienniczym, uzyskanym po spełnieniu wymagań formalnych i zdaniu egzaminu przed Okręgową Komisją Egzaminacyjną.

Cenione jest również posiadanie:

- suplementu Europass (w języku polskim i angielskim), wydawanego na prośbę zainteresowanego przez Izby Rzemieślnicze oraz Okręgowe Komisje Egzaminacyjne,
- udokumentowanego doświadczenia zawodowego w dziedzinie włókiennictwa, potwierdzającego umiejętności praktyczne w zakresie obsługi maszyn do wytwarzania liniowych produktów włókienniczych.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Przędzacz może:

- w miarę nabywania doświadczenia, umiejętności i wiedzy awansować na wyższe stanowiska w hierarchii przedsiębiorstwa: od pracownika niewykwalifikowanego, przez pomocnika operatora maszyny, ustawiacza maszyn do wytwarzania liniowych produktów włókienniczych, po lidera obszaru lub mistrza produkcji (w ostatnim przypadku minimalnym kryterium jest zwykle wykształcenie średnie zawodowe lub tytuł mistrza w zawodzie),
- doskonalić swoje umiejętności, uczestnicząc w szkoleniach organizowanych w przedsiębiorstwie przez stowarzyszenia i inne organizacje branżowe, przez producentów materiałów, elektronarzędzi i maszyn lub w wyspecjalizowanych ośrodkach szkoleniowych.

Dla absolwentów branżowej szkoły I stopnia w zawodzie:

- rękodzielnik wyrobów włókienniczych – istnieje możliwość rozwoju zawodowego w ramach kształcenia w branżowej szkole II stopnia oraz w technikum, w zawodzie pokrewnym technik włókienniczych wyrobów dekoracyjnych, z wyodrębnioną kwalifikacją: AU.45 Projektowanie i organizacja procesów wytwarzania włókienniczych wyrobów dekoracyjnych,
- operator maszyn w przemyśle włókienniczym – istnieje możliwość rozwoju zawodowego w ramach kształcenia w branżowej szkole II stopnia oraz w technikum, w zawodzie pokrewnym technik włókiennik, z wyodrębnioną kwalifikacją: AU.44 Nadzorowanie procesów wytwarzania i wykańczania wyrobów włókienniczych.

Pracownik w tym zawodzie może także założyć własną działalność gospodarczą o charakterze usługowo-produkcyjnym.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Obecnie (2018 r.) w zawodzie **przędzacz** nie ma możliwości bezpośredniego potwierdzania kompetencji zawodowych w edukacji formalnej i pozaformalnej.

Możliwe jest potwierdzanie kompetencji przydatnych dla tego zawodu:

- przystępując do egzaminu przed Okręgową Komisją Egzaminacyjną potwierdzającego kwalifikacje: AU.07 Wytwarzanie i wykańczanie wyrobów włókienniczych, w ramach zawodu szkolnego (pokrewnego) operator maszyn w przemyśle włókienniczym oraz AU.18 Wytwarzanie, konserwacja i renowacja rękodzielniczych wyrobów włókienniczych, w ramach zawodu szkolnego (pokrewnego) rękodzielnik wyrobów włókienniczych, także w trybie eksternistycznym,
- przystępując do egzaminu czeladniczego, a następnie mistrzowskiego przed Izbą Rzemieślniczą w zawodzie pokrewnym tkacz; do tych egzaminów mogą przystępować zarówno osoby, które odebrały rzemieślnicze przygotowanie zawodowe, jak i te, które kompetencje nabyły poprzez doświadczenie w pracy.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl> oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **przędzacz** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Arkadownik	731801
Dziewiarz	731802
Koronkarka	731803
Plecionkarz	731804
Przygotowywacz włókna	731806
Renowator tkanin unikatowych	731807
Rękodzielnik wyrobów włókienniczych ⁵	731808
Tkacz	731809
Operator maszyn w przemyśle włókienniczym ⁵	815204

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **przędzacz** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

- Z1 Dobieranie i przygotowywanie surowców do wykonania przędzy.
- Z2 Wykonywanie i modyfikowanie przędzy zgodnie z dokumentacją produkcyjną.
- Z3 Kontrolowanie jakości oraz składowanie wytworzonej przędzy.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wytwarzanie przędzy z różnych surowców włókienniczych

Kompetencja zawodowa Kz1: Wytwarzanie przędzy z różnych surowców włókienniczych obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Dobieranie i przygotowywanie surowców i półproduktów do wykonania przędzy	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Rodzaje surowców włókienniczych; - Właściwości i zastosowanie surowców włókienniczych; - Procesy przygotowawcze włókien do produkcji; - Zasady wykonywania półproduktów z surowców włókienniczych (np. taśmy przędnej, niedoprzędu); - Typy maszyn i narzędzi wykorzystywanych w procesie przygotowania surowca i wytwarzania półproduktów do dalszej obróbki (m.in. czesarka, zgrzeblarka, <u>łąčniarka</u>⁸, rozciągarka); - Zasady obsługi maszyn i narzędzi wykorzystywanych w procesie przygotowania	- Dobierać surowce włókiennicze do danego systemu przędzenia; - Rozróżniać surowce włókiennicze pod względem ich właściwości i zastosowania; - Stosować procesy obróbki włókna w zależności od jego rodzaju; - Rozróżniać półprodukty przędzalnicze; - Przygotowywać i wprowadzać surowiec do kolejnych maszyn w procesach przędzenia; - Rozróżniać maszyny i narzędzia wykorzystywane w procesie przygotowania surowca lub wytwarzania półproduktów przędzalniczych; - Obsługiwać maszyny i narzędzia wykorzystywane w procesie przygotowania

surowca i wytwarzania półproduktu; • Zasady konserwacji maszyn i narzędzi wykorzystywanych w procesie przygotowania surowca i wytwarzania półproduktu; • Zasady oceny i kontroli jakości surowca włókienniczego oraz wytworzonych półproduktów.	surowca lub wytwarzania półproduktów przędzalniczych; • Konserwować maszyny i narzędzia wykorzystywane w procesie przygotowania surowca lub wytwarzania półproduktów przędzalniczych; • Oceniać i kontrolować jakość surowca oraz wytworzonego półproduktu.
---	---

Z2 Wykonywanie i modyfikowanie przędzy zgodnie z dokumentacją produkcyjną

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Dokumentację technologiczną dotyczącą wyrobu przędzy; • Proces technologiczny wytwarzania przędzy i jego etapy; • Typy i rodzaje przędzy; • Rodzaje procesów przędzenia w zależności od typu surowca; • Zasady obsługi i konserwacji maszyn do wytwarzania liniowych wyrobów włókienniczych (np. przędzarek) i narzędzi; • Zasady kontroli pracy maszyn do wytwarzania liniowych wyrobów włókienniczych; • Sposoby likwidowania wad (zrywów) przędzy podczas produkcji; • Procesy modyfikowania nitek.	• Odczytywać dokumentację technologiczną dotyczącą wytwarzania przędzy; • Stosować poszczególne etapy procesu technologicznego wytwarzania przędzy (przygotowanie surowca, przędzenie, wykończenie); • Rozróżniać i klasyfikować przędzę ze względu na typ i/lub właściwości; • Dobierać maszyny do wytwarzania liniowych wyrobów włókienniczych oraz proces technologiczny w zależności od rodzaju surowca do wyrobu przędzy; • Obsługiwać i konserwować maszyny oraz narzędzia do wytwarzania liniowych wyrobów włókienniczych; • Kontrolować pracę maszyn do wytwarzania liniowych wyrobów włókienniczych; • Eliminować lub zapobiegać wadom (zrywom) wytwarzanej przędzy; • Wytwarzać nitki skręcane, fantazyjne i teksturowane.

Z3 Kontrolowanie jakości oraz składowanie wytworzonej przędzy

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Dokumentację technologiczną dotyczącą wyrobu przędzy; • Właściwości, typy i rodzaje przędzy; • Zasady kontroli jakości przędzy; • Sposoby likwidowania wad (zrywów) przędzy podczas produkcji; • Zasady składowania i przechowywania gotowej przędzy.	• Odczytywać dokumentację technologiczną dotyczącą wytwarzania przędzy; • Rozróżniać i klasyfikować przędę ze względu na typ i/lub właściwości; • Kontrolować jakość wytwarzanej przędzy; • Eliminować lub zapobiegać wadom (zrywom) wytwarzanej przędzy; • Przestrzegać zasad składowania i przechowywania gotowej przędzy.

3.3. Kompetencje społeczne

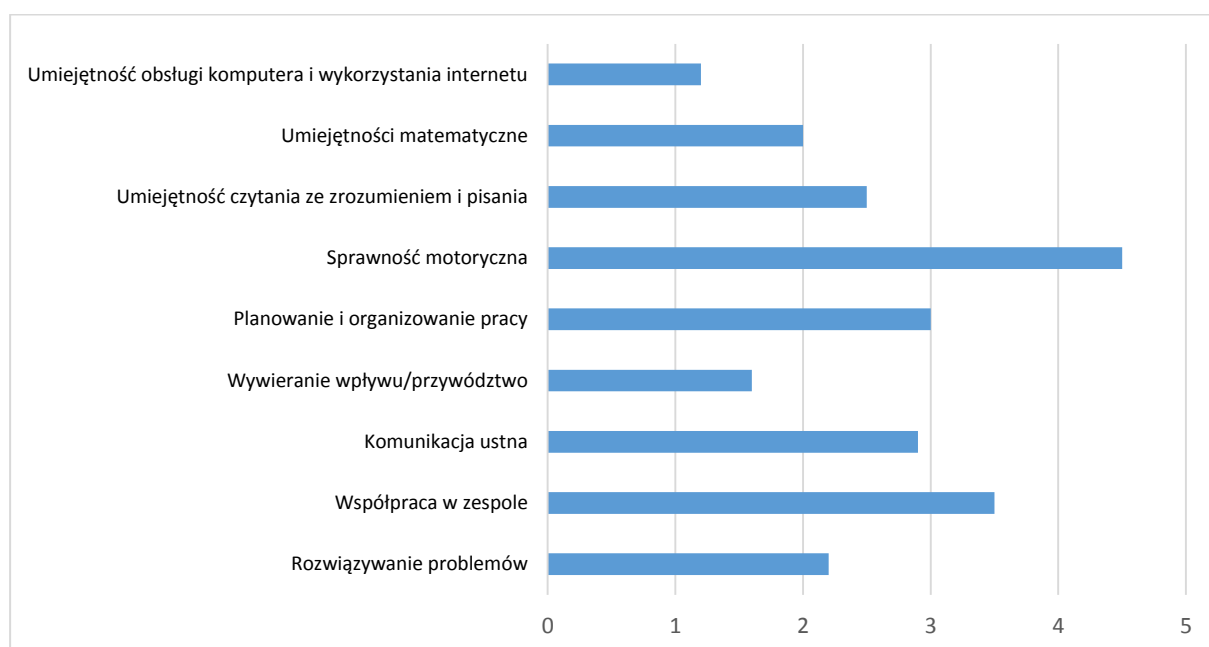
Pracownik w zawodzie **przędzacz** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za jakość wytwarzanej przędzy.
- Podejmowania samodzielnych decyzji w związku z oczekiwaniami klienta lub przełożonego.
- Wykonywania pracy w zespole produkcyjnym wytwarzającym przędzę.
- Przestrzegania zasad kultury i etyki zawodowej właściwej dla produkcji włókienniczej.
- Dzielenia się swoją wiedzą z mniej doświadczonymi współpracownikami.
- Rozwijania kompetencji zawodowych wynikających z wprowadzanych zmian organizacyjnych i technicznych w branży przędzalniczej.

3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **przędzacz**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **przędzacz**

Uwaga:

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **przędzacz** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: <https://www.kwalifikacje.gov.pl>
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Przędzarz może być zatrudniony w:

- dużych zakładach przemysłu włókienniczego,
 - pracowniach (np. rzemiosła tradycyjnego),
- lub prowadzić własną działalność gospodarczą.

Przędzarz jest zawodem niszowym i obecnie (2018 r.) obserwuje się nieduże zapotrzebowanie na pracowników w tym zawodzie. Na portalach oferujących pracę można znaleźć niewielką liczbę ogłoszeń o pracy dla przędzarzy.

WAŻNE:

Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**

<http://oferty.praca.gov.pl>

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:

<http://mz.praca.gov.pl>

<https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe>

Barometr zawodów: <https://barometrzwodow.pl>

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:

Mazowieckie – <http://obserwatorium.mazowsze.pl>

Małopolskie – <https://www.obserwatorium.malopolska.pl>

Lubelskie – <http://lorp.wup.lublin.pl>

Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – <http://obserwatorium.wup.lodz.pl>

Pomorskie – <http://www.porp.pl>

Opolskie – <http://www.obserwatorium.opole.pl>

Wielkopolskie – <http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl>

Zachodniopomorskie – <https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-ryнку-pracy>

Podlaskie – <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl>

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:

<http://zielonalinia.gov.pl>

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:

www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:

<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:

<https://eures.praca.gov.pl>

<https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage>

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (w 2018 r.) w ramach systemu kształcenia zawodowego w Polsce nie przygotowuje się kandydatów do pracy w zawodzie **przędzarz**, ale osoba zainteresowana podjęciem pracy w tym zawodzie może:

- ukończyć branżową szkołę I stopnia w zawodzie pokrewnym operator maszyn w przemyśle włókienniczym lub rękodzielnik wyrobów włókienniczych,
- ukończyć kwalifikacyjny kurs zawodowy w zakresie kwalifikacji: AU.07 Wytwarzanie i wykańczanie wyrobów włókienniczych, w ramach zawodu operator maszyn w przemyśle włókienniczym lub AU.18 Wytwarzanie, konserwacja i renowacja rękodzielniczych wyrobów włókienniczych, w ramach zawodu rękodzielnik wyrobów włókienniczych,
- zdobyć tytuł czeladnika, a następnie mistrza w zawodzie pokrewnym tkacz, nadawane w ramach rzemieślniczego przygotowania zawodowego, po zdaniu egzaminu organizowanego przez Izby Rzemieślnicze.

Kwalifikacyjne kursy zawodowe (dla dorosłych) mogą prowadzić:

- publiczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe,
- niepubliczne szkoły posiadające uprawnienia szkół publicznych, prowadzące kształcenie zawodowe,
- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego,
- instytucje rynku pracy prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową,
- podmioty prowadzące działalność oświatową na podstawie ustawy Prawo przedsiębiorców.

Kwalifikacje wyodrębnione w ww. zawodach pokrewnych potwierdzają (również w trybie eksternistycznym) Okręgowe Komisje Egzaminacyjne, po pozytywnie zdanym egzaminie.

Szkolenie

Przędzacz może doskonalić swoją wiedzę i umiejętności, biorąc udział w szkoleniach organizowanych przez:

- placówki kształcenia zawodowego – publiczne i niepubliczne,
- Izby Rzemieślnicze,
- prywatne firmy edukacyjne,
- zakłady doskonalenia zawodowego,
- przedsiębiorstwa specjalizujące się w przemyśle włókienniczym (szkolenia głównie na potrzeby swoich pracowników i kandydatów do pracy).

Takie szkolenia dotyczą przeważnie technologii wyrobu przędzy, konserwowania poszczególnych maszyn czy materiałoznawstwa.

Z reguły organizatorzy tych szkoleń poświadczają uzyskane przez uczestników kompetencje stosownymi certyfikatami/zaświadczeniami.

Przędzacz może również doskonalić swoją wiedzę i umiejętności samodzielnie, korzystając ze specjalistycznej literatury oraz czasopism branżowych.

WAŻNE:

Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Szkolnictwo wyższe:

www.wyberzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:

<https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne>

<http://doradztwo.ore.edu.pl/wyberam-zawod>

<https://zrp.pl>

Szkolenia zawodowe:

Rejestr Instytucji Szkoleniowych – <http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris>

Baza Usług Rozwojowych – <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl>

Inne źródła danych:

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

Bilans Kapitału Ludzkiego – <https://bkl.parp.gov.pl>

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – <http://www.frse.org.pl>, <http://europass.org.pl>

Learning Opportunities and Qualifications in Europe – <https://ec.europa.eu/ploteus>

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Obecnie (2018 r.) wynagrodzenie osób pracujących w zawodzie **przędzarz** nie jest ujmowane w raportach i zestawieniach dotyczących płac, ponieważ zawód jest zaliczany do zawodów niszowych. Dostępne natomiast są dane o przeciętnych wynagrodzeniach w zawodzie pokrewnym tkacz, w którym wynagrodzenie wynosi średnio 3200 zł brutto miesięcznie.

Zarobki w zawodzie **przędzarz** mogą się różnić m.in. w zależności od:

- regionu Polski,
- rodzaju pracodawcy (miejsce wykonywania pracy),
- wielkości aglomeracji (różnice między wsią a miastem),
- stanowiska i stażu pracy.

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy>

Przykładowe portale informujące o zarobkach:

<https://wynagrodzenia.pl/gus>

<https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczeblach>

<https://sedlak.pl/raporty-placowe>

<https://zarobki.pracuj.pl>

<https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen>

<https://www.kariera.pl/wynagrodzenia>

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **przędzarz** możliwe jest zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami.

Warunkiem niezbędnym jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z dysfunkcją kończyn dolnych (05-R), która nie wyklucza stania i chodzenia, w tym samodzielnego przemieszczania się po zróżnicowanym terenie,
- z dysfunkcją narządu wzroku (04-O), jeśli posiadana wada jest skorygowana odpowiednimi szklami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi, które zapewnią ostrość widzenia,
- słabo słyszących, głuchych i głuchoniemych (03-L), pod warunkiem zapewnienia im odpowiedniej pomocy technicznej oraz właściwego przygotowania środowiska i stanowiska pracy np. pod kątem możliwości percepcji sygnałów alarmowych. W przypadku osób słabo słyszących, od których będzie wymagana komunikacja werbalna, konieczna jest odpowiednia korekcja słyszenia za pomocą aparatu słuchowego,
- z chorobami psychicznymi (02-P), pod warunkiem, że ich praca – poza wyjątkowymi sytuacjami (wyjazdy, sytuacje kryzysowe w firmie) – nie zaburza im rytmu dnia i nocy i jest zachowana zasada równego traktowania pracowników.

WAŻNE:

Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:

<https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation>
- **Umiejętności/Kompetencje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/skill>
- **Kwalifikacje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification>

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 30.10.2018 r.

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1267).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie (Dz. U. poz. 1663).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 860, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. poz. 622, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 stycznia 2017 r. w sprawie egzaminu czeladniczego, egzaminu mistrzowskiego oraz egzaminu sprawdzającego, przeprowadzanych przez komisje egzaminacyjne izb rzemieślniczych (Dz. U. poz. 89, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).

Literatura branżowa:

- Idryjan-Pajor J.: Materiałoznawstwo odzieżowe. SOP, Toruń 2016.
- Jabłoński W., Jackowski T.: Nowoczesne systemy przędzenia. BIT, Bielsko-Biała 2001.
- Jackowski T. (red.): Laboratorium z technologii i budowy przędz. Politechnika Łódzka, Łódź 2001.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.10.2018]:

- Barometr Zawodów: <https://barometrzawodow.pl>
- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: <ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl>
- Informator dotyczący egzaminu potwierdzającego kwalifikację w zawodzie operator maszyn w przemyśle włókienniczym: https://www.cke.edu.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/815204.pdf
- Informator dotyczący egzaminu potwierdzającego kwalifikację w zawodzie rękodzielnik wyrobów włókienniczych: https://www.cke.edu.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/731808.pdf
- Podstawa programowa kształcenia w zawodach: <https://men.gov.pl/wpcontent/uploads/2017/03/zalacznik-do-rozporzadzenia.pdf>
- Portal Asystent BHP: <https://asystentbhp.pl>
- Przewodnik po zawodach. Wydanie II. Tom V: http://psz.praca.gov.pl/documents/10828/180627/tom_v.pdf/2c98834b-1808-4ee1-aec0-6772e59b1d86?t=1403785523000
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: <http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus>
- Wykaz standardów egzaminacyjnych Związku Rzemiosła Polskiego: <https://zrp.pl/dzialalnosc-zrp/oswiata-zawodowa/egzaminy/standardy-egzaminacyjne/wykaz-standardow-egzaminacyjnych>
- Wynagrodzenia.pl Sedlak & Sedlak: <https://wynagrodzenia.pl/moja-placa>
- Wyszukiwarka opisów zawodów: <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow>

7. SŁOWNIK POJĘĆ**7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)**

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.

Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiające porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, częściowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja”, „egzaminowanie”. Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu”, „świadectwa”, „certyfikatu”.
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).

Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	Czeladnik	Jeden ze stopni kwalifikacji zawodowych stwierdzający opanowanie umiejętności praktycznych oraz teoretycznych w zawodzie rzemieślniczym oraz potwierdzający je dowodem kwalifikacji zawodowych w formie zdanego egzaminu czeladniczego. Egzaminy czeladnicze przeprowadzają komisje egzaminacyjne Izby Rzemieślniczych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie Ustawy z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1267): http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180001267/U/D20181267Lj.pdf [dostęp: 31.10.2018]
2	Czesanie taśmy	Proces obróbki włókien, który ma na celu m.in. rozprostowanie, dokładne rozdzielanie i oczyszczenie włókien.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Budowa i technologia przędz, http://www.k48.p.lodz.pl/pliki/K48_(o9a0rb1nlbyaxyi1).pdf [dostęp: 31.10.2018]
3	Czesarka	Maszyna do czesania taśmy w celu: – usunięcia z przerabianego materiału włókien krótkich o długości mniejszej niż wymagana, – rozprostowania i równoległego ułożenia włókien, – dokładnego rozdzielania poszczególnych włókien, – ostatecznego oczyszczenia włókien.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Budowa i technologia przędz, http://www.k48.p.lodz.pl/pliki/K48_(o9a0rb1nlbyaxyi1).pdf [dostęp: 31.10.2018]
4	Gręplarka	Maszyna do rozczesywania i czyszczenia włókien bawełnianych, wełnianych, lnianych.	https://sjp.pwn.pl/sjp/greplarka;2462984.html [dostęp: 31.10.2018]
5	Izby Rzemieślnicze	Izby rzemieślnicze to organizacje samorządu gospodarczego rzemiosła, zrzeszające cechy, spółdzielnie rzemieślnicze, rzemieślników nienależących do cechów, a także inne jednostki organizacyjne, jeżeli ich celem jest wspieranie rozwoju gospodarczego rzemiosła. Izby mogą w swych statutach przyjmować nazwy z dodatkiem wyrazów „przedsiębiorczość” lub „przedsiębiorca” użytych w odpowiednim przypadku, a także określić zawierających wskazanie regionu.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie Ustawy z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1267): http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180001267/U/D20181267Lj.pdf [dostęp: 31.10.2018]
6	Kądział	Pęk lnu, konopi lub wełny przygotowywany do przędzenia, umocowany na przęślicy lub kołowrotku.	https://sjp.pl/k%C4%85dzial [dostęp: 31.10.2018]
7	Kołowrotek	Przyrząd do przędzenia nici, napędzany ręcznie lub nożnie. Obecnie używany głównie przy wyrobie przędzy chałupniczo lub metodami tradycyjnymi.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Wójcik Z.: Historia powszechna XVI-XVII wieku. PWN, Warszawa 1979
8	Łączniarka	Maszyna do wytwarzania liniowych wyrobów włókienniczych, służy do łączenia taśm w celu wyrównywania grubości produktu. Ponieważ wskutek łączenia następuje pogrubienie pokładu włókien, musi być jednocześnie stosowane rozciąganie łączonego produktu w celu jego powtórnego pocienienia.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://sjp.pwn.pl/sjp/laczniarka;2479895.html [dostęp: 31.10.2018]

9	Mistrz	Tytuł uzyskany na egzaminie zawodowym, potwierdzony dyplomem, poświadczający umiejętności, doświadczenie i wykształcenie zawodowe w dziedzinie rzemiosła w różnych zawodach rzemieślniczych. Dyplom mistrzowski można uzyskać po zdaniu zawodowego egzaminu teoretycznego i praktycznego przed komisją egzaminacyjną w Izbie Rzemieślniczej.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie Ustawy z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1267): http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180001267/U/D20181267Lj.pdf [dostęp: 31.10.2018]
10	Niedoprzęd	Półprodukt przędzalniczy w postaci rozciągniętej, wąskiej, cienkiej i lekko skręconej taśmy włókien, powstały na niedoprzędzarkach.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://filart.com.pl/niedoprzed-c-2_69.html [dostęp: 31.10.2018]
11	Niedoprzędzarka	Maszyna produkująca niedoprzęd. Tworzenie niedoprzędu polega na ścienianiu taśmy w aparacie rozciągowym, wzmacnianiu rozciąganej tasiemki włókien przez skręcanie i nawijaniu gotowego niedoprzędu na cewki.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://sjp.pwn.pl/doroszewski/niedoprzedzarka;5457719.html [dostęp: 31.10.2018]
12	Przędza	Jest to półprodukt włókienniczy o nieograniczonej długości i małym przekroju poprzecznym, otrzymany z włókien w wyniku ich równoległego ułożenia i wzmocnienia za pomocą skręcania lub klejenia.	Definicja sformułowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://www.advertex.pl/przedzalnia [dostęp: 31.10.2018]
13	Przędzarka	Przędza, czyli nitka z włókien odcinkowych, jest wytwarzana w procesie zwanym przędzeniem, a maszyny, na których odbywa się ten proces, nazywane są przędzarkami.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://sjp.pwn.pl/sjp/przedzarka;2511745.html [dostęp: 31.10.2018]
14	Rozciągarka	Maszyna włókiennicza służąca do pocieniania taśmy zgrzeblarkowej. Poprzez rozciąganie uzyskuje się równomierną taśmę.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://www.szkolnictwo.pl/szukaj,Prz%C4%99dzenie [dostęp: 31.10.2018]
15	Taśma zgrzeblarkowa (przędna)	Taśma otrzymana ze zgrzeblarek; jest nierównomierna pod względem grubości; składa się z masy słabo rozprostowanych i pokrzyżowanych włókien.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Idzik M., Retardacja taśmy przędzalniczej, Przegląd Włókienniczy + Technik Włókienniczy, Nr 4 / 2001
16	Wrzeciono	Element maszyny do wytwarzania liniowych wyrobów włókienniczych, a także drewniany przyrząd do ręcznego przędzenia wełny.	https://sjp.pl/wrzeciono [dostęp: 31.10.2018]
17	Zgrzeblarka	Maszyna, na której odbywa się zgrzeblenie włókien. Włókna są układane równolegle w cienką warstwę, tzw. runo, z którego formuje się taśmę. Elementami pracującymi maszyny są bęben i współpracujące z nim wałki. Bęben i wałki mają pokrycie igłowe.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://tekatek.pl/zgrzeblarki [dostęp: 31.10.2018]
18	Zgrzeblenie (gręplowanie)	Proces obróbki włókien krótkich (wełnianych, lnianych, bawełnianych) polegający na: rozdzieleniu, rozplątaniu i rozprostowaniu włókien, ułożeniu włókien w jednym kierunku, dokładnym przemieszczeniu włókien, usunięciu włókien krótkich, o małej wartości przedniej, usunięciu włókien splątanych niedających się rozplatać, usunięciu zanieczyszczeń i utworzeniu taśmy.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://www.szkolnictwo.pl/szukaj,Zgrzeblenie [dostęp: 31.10.2018]

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.